

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.344.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17428 Pani Posłanki Elżbiety Anny Polak, w sprawie systemu opieki nad osobami starszymi, proszę przyjąć wyjaśnienia należące do właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wyjaśniam jednocześnie, że kwestię przyjęcia nowego rozwiązania, jakim jest bon senioralny, odpowiada Pełnomocnik Rządu do spraw Polityki Senioralnej - Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Odnosnie do pytania czwartego wyjaśniam, że w opinii kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) kluczowy dla zwiększenia efektywności wsparcia udzielanego osobom niesamodzielnym jest rozwój usług świadczonych beneficjentom pomocy w miejscu ich zamieszkania. Prowadzone w resorcie działania koncentrują się na budowaniu takiego systemu, dzięki któremu osoba wymagająca wsparcia będzie miała możliwość uzyskania pomocy w ramach różnego typu usług oferowanych w środowisku lokalnym, bez względu na miejsce zamieszkania i poziom jej niesamodzielnności.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, który wpisano do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD315 jest wprowadzenie zmian ukierunkowanych na zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych, poprawę efektywności działań pomocowych oraz zapewnienie skuteczniejszych i lepiej skoordynowanych form wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Istotny element reformy systemu pomocy społecznej stanowią kwestie związane z rozwojem usług środowiskowych, w tym rozwojem mieszkalnictwa. Projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej zawiera wymóg zaproponowania osobie potrzebującej wsparcia, przed skierowaniem jej do domu pomocy społecznej, usług świadczonych w środowisku lokalnym (włącznie z mieszkaniem wspomagany). Zmiana ta ma motywować samorządy do rozwijania usług środowiskowych. Projektowane przepisy umożliwiają korzystanie z mieszkalnictwa wspomagane osobom wykazującym najwyższy poziom potrzebnego wsparcia, porządkują pomoc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych ze względu na cel i czas jej udzielania, a także pojęcia stosowane w praktyce działań środowiskowych i usług społecznych poprzez zdefiniowanie m.in. pojęcia deinstytucjonalizacji oraz kręgów wsparcia, oraz zasady opracowywania lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Projekt zmian jest na etapie konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych, a ostateczny kształt przyjętych rozwiązań zależeć będzie od dalszych etapów procesu legislacyjnego.

Równolegle do prac nad nowelizacją ustawy o systemie pomocy społecznej prowadzone są prace nad ustawą o asystencji osobistej. Rządowy projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów 28 października 2025 r. i skierowany do Sejmu, gdzie trwają nad nim dalsze prace.

W resorcie rodziny realizowane są również programy zapewniające samorządom gminnym wsparcie w wykonaniu ich zadań własnych, mające na celu zapewnienie rozwoju usług środowiskowych. Wśród nich wymienić należy:

- program „Opieka 75+” kierowany jest do gmin liczących do 60 tys. mieszkańców. Jego celem jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i starszych. W br. na realizację programu zaplanowano 80 mln zł;
- program „Korpus wsparcia seniorów”, składający się z dwóch Modułów. Celem Modułu I jest wsparcie finansowe gmin w organizowaniu usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich dla osób z grupy wiekowej 60+. Modułu II służy wsparciu finansowemu gmin w zakresie dofinansowania zakupu i kosztów użytkowania tzw. opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa. W br. na ten cel zaplanowano 30 mln zł.

W roku 2026 Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dysponuje również możliwością wsparcia finansowego samorządów w rozwijaniu sieci mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami. Kwota przewidziana na realizację działania 4.4. Kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem” to w br. 24 mln zł.

Wyjaśniam, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2024 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r., poz. 639) prowadzenie domów pomocy społecznej jest zadaniem własnym samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. Decyzje dotyczące tworzenia domów pomocy społecznej należą zatem do jednostek samorządu terytorialnego odpowiedniego szczebla. Liczba jednostek tego typu oraz udostępnianych przez nie w poszczególnych województwach miejsc z jednej strony odzwierciedla lokalne zapotrzebowanie na usługi oferowane przez domy pomocy społecznej, z drugiej natomiast wynika z możliwości finansowych danego samorządu.

Trzeba podkreślić, że ze względu na uwarunkowania demograficzne domy pomocy społecznej pozostaną istotnym elementem systemu wsparcia.

Wyjaśniam, że prowadzenie domów pomocy społecznej jest zadaniem własnym lokalnych samorządów, finansowanym z ich środków własnych, a de facto z odpłatności ponoszonych za pobyt w domu pomocy społecznej, odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca (określanego indywidualnie dla każdej placówki). Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są kolejno: mieszkańiec domu (w kwocie nieprzekraczającej 70% swojego dochodu); małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Minister właściwy do spraw pracy ma możliwość wsparcia finansowego gmin w odpłatnościach ponoszonych w związku z kierowaniem do domów pomocy społecznej osób umieszczonych w placówkach na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (w obecnym stanie prawnym zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2024 r. poz. 1572), powiat otrzymuje dotację na mieszkańców domów pomocy społecznej prowadzonych w ramach zadania własnego lub prowadzonych na jego zlecenie, umieszczonych na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw.

„stare zasady”). Wojewoda może zwiększyć dotację dla powiatu do 20%, a w przypadku domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, w których są najniższe odpłatności za pobyt, nawet o 50%.

W kwestii obciążeń finansowych gmin związanych z finansowaniem ich zadań własnych z obszaru pomocy społecznej należy dodać, że nie bez znaczenia pozostaje, iż 25 października 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572), zmieniająca dotychczasowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego.

Celem ustawy było doprowadzenie do sytuacji, w której dochody samorządów zwiększać się będą w sposób przewidywalny, niezależny od doraźnego wsparcia finansowego. Każdy samorząd ma zagwarantowane wyższe dochody niż wcześniej. Należy zauważyć, że łączny skutek finansowy wynikający z ustawy jest dla jednostek samorządu terytorialnego pozytywny i oznacza zwiększenie ich dochodów. W perspektywie najbliższej dekady szacuje się, że dochody jednostek samorządu terytorialnego wzrosną o ponad 345 mld zł.

Informuję ponadto, że do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W ramach programu zatrudnieni na podstawie umowy o pracę pracownicy domów pomocy społecznej nabyli prawo do dodatku motywacyjnego w wysokości 1000 zł brutto miesięcznie, wypłacanego w okresie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2027 r. Na wypłaty dodatków motywacyjnych dla pracowników domów pomocy społecznej w roku 2025 przeznaczono ponad 790 mln zł.

Procedowany projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej zawiera poszerzenie katalogu osób zobowiązanych do odpłatności za pobyt osób bliskich w domu pomocy społecznej o osoby, które zostały obdarowane nieruchomością w zamian za opiekę (m.in. umowa dożywocia). Projekt doprecyzowuje przy tym kwestie zwolnienia osób małoletnich z odpłatności za pobyt ich bliskich w domach pomocy społecznej, poszerza też katalog sytuacji obligatoryjnego zwolnienia osób zobowiązanych z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/